

Воронова Н. С.,
кандидат філософських наук, доцент,
ДВНЗ "Донбаський державний
педагогічний університет",
м. Слов'янськ, Україна

СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ КУЛЬТУРИ СПРИЙНЯТТЯ (АБО ЗАСОБИ МУЛЬТИМЕДІА В ОСВІТІ)

В статті розглянуто феномен візуалізації та його особливості. З'ясовано розробленість зазначеної проблеми науковцями. Визначено специфіку його функціонування в освіті завдяки використанню засобів цифрових освітніх ресурсів.

Ключові слова: візуалізація, культура сприйняття, мультимедіа, цифрові освітні ресурси.

В статье рассмотрен феномен визуализации и его особенности. Исследована разработанность данной проблемы учеными. Определена специфика его функционирования в образовании благодаря использованию средств цифровых образовательных ресурсов.

Ключевые слова: визуализация, культура восприятия, мультимедиа, цифровые образовательные ресурсы.

The phenomenon of visualization and its features are considered in the article. The elaboration of this problem by scientists is clarified. The specifics of its functioning in education through the use of digital educational resources are determined.

Keywords: visualization, culture of perception, multimedia, digital educational resources.

Реалії освіти, науки і культури засвідчують активне функціонування культури мультимедіа, цифрової культури. Вона активно увійшла в усі сфери сучасної людини. Використання

засобів мультимедіа, як вже доведено науковцями (Л. Білоусова [1], Н. Бровка [2], А. Вербицький [3], П. Нортон [4], А. Рапуто [5]), має суттєвий вплив на сприйняття інформації, проте особливості та специфіка її використання та впливу ще остаточно не з'ясовані. Метою розвідки є з'ясування специфіки функціонування засобів мультимедіа в освіті. Реалізації поставленої мети допоможе вирішення завдання: дослідити розробленість науковцями особливостей впровадження мультимедійних засобів в освіту та окреслити їх вплив на культуру сприйняття.

Важливою є думка П. Нортонна щодо інтенсифікації розумової діяльності учнів завдяки підвищенню проблемності візуальної інформації. Вчений вказує, що майже будь-яка форма візуальної інформації містить елементи проблемності, розв'язання якої здійснюється на основі аналізу, синтезу, узагальнення, згортання й розгортання інформації [4]. Отже, візуалізація навчальних відомостей, передусім засобами цифрових технологій, сприяє більш інтенсивному опрацюванню матеріалу, пошуку системних зв'язків і закономірностей.

А. Рапуто доведено, що візуальне зображення створюється і сприймається на двох ментальних рівнях: континуальному (передача з допомогою візуальних образів естетичних переживань і смислів, інформації, яка не вербалізується) та дискретному (передача конкретної, вербалізованої текстової інформації) [5]. Науковець вказує на певну закономірність: коли візуальне

зображення наповнюється континуальною (невербальною, мультимедійною) інформацією, збільшується вплив естетичних, зображальних, художніх засобів, які відходять на другий план при введенні лише текстових даних.

Візуалізація – це процес одержання видимого зображення яких-небудь предметів, явищ, процесів, недоступних для безпосереднього спостереження [6]; згортання розумових змістів у наочний образ; будучи сприйнятним, образ може бути розгорнутий і служити опорою адекватних розумових і практичних дій [3]. Більшість вчених відзначають, що використання візуалізації забезпечує формування більш цілісного уявлення про поняття, що сприяє більш міцному засвоєнню навчального матеріалу і одночасно розвиває емоційно-ціннісне відношення до отриманих знань (Н. Бровка [2], А. Вербицький [3]). На відміну від вербальної інформації візуальні дані подаються цілісно і зазвичай одномоментно, тобто не потребують часу для сприйняття, що дозволяє інтенсифікувати освітній процес за рахунок візуалізації знань (Л. Білоусова, Н. Житенева). Отже, наразі можна засвідчити формування нової культури сприйняття інформації, що відбувається переважно у візуальній формі.

Психологами (В. Поздняков [7], О. Тихомиров та ін.) доведено, що використання комп'ютерних (цифрових) технологій у навчальному процесі сприяє розвитку певних видів мислення, зокрема наочно-образного, наочно-дієвого, творчого, інтуїтивного;

формує „просторове” бачення, уміння здійснювати аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення; розвиває навички самостійного подання і вилучення знань [7].

Отже, завдяки використанню мультимедійного контенту до процесу сприйняття залучаються різні канали (слух, зір), що дозволяє закласти навчальні відомості у довготривалу пам'ять і вилучати її будь-яким із сигналів (словом, образом тощо). Якщо друкований текст як джерело інформації характеризується лінійністю, послідовністю, раціональністю і будується на принципах абстрагування змісту від дійсності, то цифрові, зокрема мультимедійні засоби передачі інформації мають нелінійну структуру. Це сприяє активізації навчання, формуванню особистісно орієнтованої навчальної траєкторії. Візуалізація створює наочні образи, які змінюють структуру мислення, що перестає співвідноситися зі структурою друкованого лінійного тексту; змінюється і швидкість мислительних процесів, покращується запам'ятовування інформаційних даних.

Як наслідок, утворюється оптимальний функціональний стан користувача, що підвищує здатність мозку засвоювати інформацію та забезпечує більш повну реалізацію потенційних можливостей мозку до навчання. Цифрові освітні ресурси передбачають впровадження в освітній процес інтерактивних плакатів, мультимедійних презентацій, інтелектуальних карт, інфографіки як основних засобів візуалізації теоретичного матеріалу.

ДЖЕРЕЛА

1. Белоусова Л. И., Житенева Н. В. Дидактические аспекты использования технологий визуализации в учебном процессе общеобразовательной школы. Інформаційні технології і засоби навчання, 2014. Т. 40. № 2. С. 1 – 13.

2. Бровка Н. В. Интеграция теории и практики обучения математике как средство повышения качества подготовки студентов. Минск: БГУ, 2009. 243 с.

3. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. М.: Высш. шк., 2011. 207 с.

4. Нортон П. Программно-аппаратная организация компьютера IBM PC (Inside he IBM PC. Access to Advanced Features and Programming. Prentice-Hall Publishing Comp., 1984) [пер. с англ. С. Писарева, Б. Шура]. К., 2007. URL: <http://bookz.ru/authors/norton-p/nortop01/1-nortop01.html> (дата обращения: 12.12.2020).

5. Рапуто А. Г. Три когнитивных составляющих визуализации дидактических объектов. Научный электронный архив [сайт]. URL : <http://econf.rae.ru/article/6314>

6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел]. К., Ірпінь:ВТФ „Перун”, 2014. 1440 с.

7. Поздняков В. А. Развитие мыслительных способностей студентов средствами информационных технологий обучения : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.08. Брянск, 2011. 20 с.